

sionsløs Skole, vi ønske, at Skolelærerens Gerning skal være adskilt fra Kirketjenerens. Men det forekommer mig, at det netop vidner om, at vi ønske Frihed paa det aandelige Omraade. At nævne, at vi ønske disse Ting afskaffede i Skolen i Forbindelse med Ordet Frihed, forekommer mig at være i høj Grad mærkeligt af det ærede Medlem. Det, vi ville, er netop aandelig Frihed, Adgang for alle til Undervisning under aandeligt fri Former, saa at der ikke paatvinges dem en Statsreligion, hvilken antagelig det ærede Medlem er en Tilhænger af.

Det ærede Medlem sagde ogsaa, at det passede ikke, naar jeg havde sagt, at Friskolen var en Skole for de velstillede, og det ærede Medlem lagde mig Udtrykket Gaardmandsskole i Munden. Jeg ønsker bestemt at protestere mod at have anvendt det Udtryk. Jeg har absolut ikke tænkt paa at anvende og har heller ikke anvendt Udtrykket Gaardmandsskole om Friskolen. Det er en forholdsvis nem Sag at konstruere et Udtryk, lægge det i Munden paa en anden og paa Basis deraf angribe ham. Det kan naturligvis gøre sig. Jeg saa ogsaa i Dag, at et sjællandsk Venstreblad har faaet fat i Udtrykket Gaardmandsskole, som det ærede Medlem lagde mig i Munden. Bladet har faaet fat i den Ende, som det ærede Medlem for Assens ønskede, og nu skal jeg vel angribes rundt om i Landets Blade og formodentlig nede i min Valgkreds for at have anvendt Udtrykket Gaardmandsskole om Friskolen, medens jeg aldrig nogen Sinde har tænkt paa at anvende dette Udtryk. Det ærede Medlem for Assens er Opfinder af det og er den eneste, jeg har hørt benytte det i denne Sag. . . . (*Lindo*: Det staar ogsaa i „Social-Demokraten“ . . . *Berntsen*: De læser formodentlig ikke dette Blad?) . . . Jeg har ikke brugt Udtrykket Gaardmandsskole. Om „Social-Demokraten“ har refereret saaledes, ved jeg ikke, men det kan i alt Fald først have været Dagen efter. Det ærede Medlem for Assens sagde det den Dag, jeg talte; jeg har ikke anvendt det Udtryk.

Det ærede Medlem for Assens (*Berntsen*) nævnte nogle Tal, som skulde bevise, at Friskolen ikke er en udpræget Skole for de velstillede. Det er meget muligt, at der bl. a. gaar en Del Husmands- og Arbejderbørn i Skolen, og at der i den Skole i Jylland, hvor Fabrikanten holdt Børnene, for at de skulde komme paa hans Fabrik ogsaa i Skoletiden, har været adskillige Arbejderbørn, er jeg ganske klar

over. Skolegangen er bleven betalt af Fabrikanten, men tilsyneladende har det været en ren Arbejderskole og Friskole, hvor væsentlig Arbejderbørn søgte hen, men hvor dette var til Fordel for vedkommende Fabrikant. Lignende Forhold kunne tænkes andre Steder. Jeg fik ikke saa nøje fat i Tallene, men jeg opfattede, at der var 776 Husmandsbørn, ca. 540 Arbejderbørn og 986 Gaardmandsbørn. Men selv om Tallene ere rigtige, give de ikke nogen paa-lidelig Maalestok, der er sikkert blandt Husmændene adskillige, som kunne henregnes til de velstillede Folk. I alle Tilfælde er en betydelig Part af Børnene fra nogenlunde velstillede Hjem, og Foranledningen til disse Skolers Oprettelse udgaar i Almindelighed fra de velstillede Kreds, ikke fra Arbejdernes.

Det ærede Medlem syntes, at det var mærkeligt, at jeg havde fremsat Betæneligheder overfor Afskedigelsesparagraffen, han sagde, at vi burde jo have Tillid til Befolkningen, til Repræsentanterne for den almindelige Valgret. Ja, det er ganske rigtigt. Vi have ogsaa den Tro, at hvis vi nogen Sinde faa almindelig Valgret her i Landet, skal det paa mange Omraader blive betydeligt bedre end nu. Det fremgaar jo ogsaa af, at vi ere gaaede med til Forslaget. Vi nære heller ikke Mistillid til Befolkningens Repræsentanter. Det, vi have næret Betænkelighed overfor — jeg sagde det forleden, og det staar i vor Betænkning —, er navnlig det, at man ikke er skreden til en Forandring af Ansættelsesmaaden — hvad ogsaa det ærede Medlem for Skjoldeløv (*J. Nielsen*) omtalte —, at man ikke har givet Befolkningen større Indflydelse paa Ansættelsen af Lærerne, men er nøjedes med at tage fat paa den anden Ende, nemlig paa Maaden, hvorpaa man skal blive af med Lærerne. Det er herved, at vore Betænkeligheder overfor Afskedigelsesparagraffen væsentlig ere foranledigede.

Det ærede Medlem nævnedes videre, at det var forkert, naar jeg havde fremsat en Anke over, at der blev paalagt Kommunerne forøgede Byrder ved Flertallets Forslag, eftersom vi selv vare Medforslagsstillere til et Forslag, der forhøjede Købstadlærernes Løn. Men man kan godt baade kræve Lærernes Løn forhøjet og dog klage over, at der paalægges Købstadkommunerne forøgede Byrder. Som ærede Medlemmer ville have lagt Mærke til, ønske vi, at Kommunerne skulle have Lettelse i den Form, at der ydes dem en Godtgørelse af det Tillæg, der ydes til Grund-